מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- להכיר את ההבדל בין דמות עגולה לדמות שטוחה
- לזהות אפיון ישיר ואפיון עקיף בטקסט
- להבין מהו כינוי שם ומה תפקידו

גרסת חנ"מ – פחות פריטים, עד 3 אפשרויות בחירה, בנק מילים, גופן מוגדל ושורות כתיבה רחבות. מומלץ להקריא את ההוראות בקול ולעבוד חלק אחר חלק, בלי הגבלת זמן.

חלק א' – הבנה בסיסית

1. ב – דמות מורכבת שמשתנה לאורך היצירה
2. ב – דמות פשוטה עם תכונה אחת בולטת
3. ב – המספר אומר במפורש מה התכונה של הדמות

חלק ב' – נכון או לא נכון

1. נכון – דמות עגולה מורכבת ומשתנה, ולכן יכולה להפתיע
2. לא נכון – דמות שטוחה נשארת עם אותה תכונה לאורך כל הסיפור
3. לא נכון – זהו אפיון ישיר, לא עקיף

חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

1. עגולה
2. שטוחה
3. ישיר
4. עקיף

חלק ד' – התאמה

1 – ד (מורכבת ומשתנה לאורך היצירה)
2 – ג (תכונה אחת בולטת שלא משתנה)
3 – ב (המספר אומר במפורש מה התכונה)
4 – א (לומדים מהמעשים ומהדיבור)

חלק ה' – זיהוי בדוגמאות

1. אפיון עקיף - לומדים שרוני נדיבה ממעשיה, בלי שהמספר אומר זאת במפורש
2. דמות עגולה, כי היא משתנה לאורך הסיפור ומגלה תכונות שונות כמו פחד וחרטה

חלק ו' – כתיבה יוצרת

1. יש לבדוק שהתלמיד/ה מתאר/ת מעשים, דיבור או מראה שמהם אפשר להסיק תכונה, בלי אמירה ישירה של התכונה

כרטיס יציאה – מה לחפש

- דמות עגולה משתנה ומורכבת, דמות שטוחה פשוטה ולא משתנה
- הדוגמה צריכה להראות תכונה דרך מעשה או דיבור בלי לומר אותה ישירות
- כינוי שם מדגיש תכונה בולטת ולעיתים מוסיף רגש כמו חיבה או לעג

טיפים להפעלה:

- אפשר לפתוח בדוגמת יואב מהדף ולבקש מהתלמידים לזהות את נקודת השינוי שלו
- כדאי להביא קטע קצר מספר שהכיתה קוראת ולבקש לאתר בו דמות עגולה ודמות שטוחה
- בחלק הכתיבה היוצרת כדאי לתת דוגמה קצרה בעל פה לפני שהתלמידים כותבים לבד

דף תרגול: דמויות ביצירה הספרותית

דף התלמיד/ה חנ"מ

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

ביצירות ספרות אנחנו פוגשים דמויות שונות - חלקן מורכבות ומשתנות, וחלקן פשוטות ובעלות תכונה אחת. בדף זה נתרגל לזהות סוגי דמויות ודרכי אפיון.

בנק מילים: ישיר | עגולה | עקיף | שטוחה

1 חלק א' – הבנה בסיסית

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. מהי דמות עגולה?

א) דמות שלא מופיעה בסיפור ב) דמות מורכבת שמשתנה לאורך היצירה

ג) דמות עם תכונה אחת בלבד

2. מהי דמות שטוחה?

א) דמות מורכבת עם סתירות ב) דמות פשוטה עם תכונה אחת בולטת

ג) דמות שתמיד מתנצלת

3. מהו אפיון ישיר?

א) המספר מתאר את מעשי הדמות בלבד

ב) המספר אומר במפורש מה התכונה של הדמות

ג) הקורא מנחש לבד מה התכונה

2 חלק ב' – נכון או לא נכון

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	דמות עגולה יכולה להפתיע אותנו במהלך הסיפור	☐	☐
2	דמות שטוחה משתנה הרבה לאורך היצירה	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
3	אפיון עקיף הוא כשהמספר אומר במפורש מה התכונה	☐	☐

3 חלק ג' – השלימו את המילה החסרה

השלימו את המילה החסרה.

1. דמות _____ היא דמות מורכבת שמשתנה לאורך הסיפור

2. דמות _____ היא דמות פשוטה עם תכונה אחת בולטת

3. כאשר המספר אומר במפורש מה התכונה של הדמות, זהו אפיון _____

4. כאשר לומדים על הדמות ממעשיה ומדבריה, זהו אפיון _____

4 חלק ד' – התאמה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. דמות עגולה	___	**א.** לומדים מהמעשים ומהדיבור
2. דמות שטוחה	___	**ב.** המספר אומר במפורש מה התכונה
3. אפיון ישיר	___	**ג.** תכונה אחת בולטת שלא משתנה
4. אפיון עקיף	___	**ד.** מורכבת ומשתנה לאורך היצירה

5 חלק ה' – זיהוי בדוגמאות

ענו בקצרה.

1. קראו: 'בכל הפסקה חילקה רוני את הכריך שלה לשניים, ונתנה חצי למי שלא הביא.' איזה סוג אפיון זה, ישיר או עקיף? הסבירו למה

2. יואב מתחיל כנער שחצן ומסיים בהתנצלות בפני חברו. האם זו דמות עגולה או שטוחה? נמקו

6 חלק ו' – כתיבה יוצרת

כתבו תשובה מלאה במשפטים שלמים.

1. כתבו שלוש שורות על דמות (אמיתית או דמיונית) תוך שימוש באפיון עקיף בלבד - בלי לומר במפורש מה התכונה שלה

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין דמות עגולה לדמות שטוחה?

תנו דוגמה לאפיון עקיף משלכם

איך הרגשתי בשיעור? 😀 🙂 😐 ☹️